

Jan Hrazdír, Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s.

Revitalizace výsypky Silvestr po povrchové těžbě hnědého uhlí

Přijato: 3. 5. 2007, recenzováno: 18.5. 2007

Revitalizace výsypky Silvestr po povrchové těžbě hnědého uhlí

Článek popisuje způsob a metody zahlazování následků hornické činnosti na bývalém lomu Silvestr, který je situován v jihozápadní části sokolovské hnědouhelné pánve a v těsné blízkosti chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Použité metody zahlazování vycházejí z nutnosti sanovat a rekultivovat území, které bylo v minulosti intenzivně exploatováno převážně povrchovou těžbou. Výsledek sanace a rekultivace je přednostně zaměřen na rozšíření území přilehlé obce Dolní Rychnov s cílem vytvořit sportovně rekreační komplex, který bude využíván v rámci celého sokolovského regionu.

Revitalisierung der Kippe Silvestr nach dem Braunkohlentagebaubetrieb

Der Beitrag beschreibt die Weise und Methoden der Beseitigung der Bergbaufolgen auf dem ehemaligen Tagebau Silvestr, der im südwestlichen Teil des Braunkohlebeckens von Sokolov und in unmittelbarer Nähe des Landschaftsschutzgebietes Slavkovský les liegt. Die angewandten Methoden der Schadenbeseitigung gingen aus der Notwendigkeit hervor, das Gelände zu sanieren und zu rekultivieren, das in der Vergangenheit intensiv überwiegend im Tagebau abgebaut wurde. Das Ergebnis der Sanierung und Rekultivierung ist auf Erweiterung des Geländes der anliegenden Gemeinde Dolní Rychnov vorzugsweise orientiert, mit dem Ziel ein Sport- und Erholungskomplex zu schaffen, das im Rahmen der ganzen Region von Sokolov genutzt wird.

Rebuilding Silvestr Dump after Brown Coal Opencast Excavation

The article describes the manner and method of obliterating mining consequences in the former mine Silvestr located in the South-West of the Sokolov Brown Coal Basin and close to the Slavkovský Les natural preserve. The methods of obliteration used are based on the need to regenerate and reclaim the area which was exploited intensely for the most part with opencast exploitation in the past. The result of the regeneration and reclamation in preference focused on the extension of the area in the closed village of Dolní Rychnov to create a sports and recreational complex which is going to be used by all Sokolov region inhabitants.

Výsypka Silvestr (vyuhlený lom Silvestr) leží na rozhraní severního úpatí Slavkovského lesa a jihozápadní části Sokolovské uhelné pánve jižně od města Sokolov, mezi obcemi Dolní Rychnov, Citice a městem Březová, v krajině se značným geomorfologickým členěním.

Prvopočátek těžby hnědého uhlí na Lomu Silvestr započal v roce 1939. Těžba probíhala do roku 1943 pouze ve sloji Anežka. Následně se začala těžit i sloj Antonín. V roce 1955 poprvé přesáhla těžba uhlí 1 mil. tun za rok. Těžba hnědého uhlí byla ukončena k 30. 11. 1981 a celkem bylo na tomto lomu vytěženo 89 942 126 tun uhlí a 50 818 012 m³ skrývky. Od poloviny 70. let se postupně začaly vyuhlené části lomu zasypávat směrem od západu na

východ vnitřní výsypkou. Celá lokalita bývalého lomu Silvestr byla dosypána v druhé polovině 80. let, a bylo zde založeno celkem 102,64 mil. m³ skrývkových zemin.

Zájmové území bylo původně tvořeno zemědělskou a lesní krajinou s proměnlivým zastoupením buku, dubu a s výrazným podílem jehličnanů, zejména jedle a borovice. Krajina byla původně členitá a tato členitost byla probíhající hornickou činností zachována a zvýrazněna.

Původní konfigurace terénu byla v jižní části na kótách cca 420 až 460 m n. m., terén se pozvolna svažoval od jihu k severu (směrem k Dolnímu Rychnovu a Sokolovu). Zhruba v polovině výsypky, směrem od obce Březová

do Dolního Rychnova protékal Dolnorychnovský potok, který vytvářel mírnou údolní nivu. Z důvodu důlní činnosti v zájmovém prostoru byl tento potok přeložen východním směrem. Dolnorychnovský potok podchycuje a odvádí vody ze severních svahů Slavkovského lesa a odvádí je do Lobežského potoka.

Současná konfigurace výsypky (sypání bylo ukončeno cca před 22 lety) je členěna na tři části, a to na západní část – prostor plaviště elektrárny Tisová, na střední část – prostor pod městem Březová (tj. prostor mezi silnicí a parovodem Březová – Dolní Rychnov a spojovacím koridorem bývalého kolejového propojení Medard – Michal). Východní část výsypky Silvestr se nachází právě mezi koridorem býv. kolejového propojení Medard – Michal a silnicí I/6. Obě části (střední a východní část) výsypky Silvestr jsou ukončeny plošinami o nadmořské výšce cca 460 m n. m. Jižní okraje obou částí výsypky se opírají o svahy Slavkovského lesa, v blízkosti silnice I/6 Cheb – Karlovy Vary. Spojovací koridor byl dosypán zhruba na kótu 440 m n. m. Jednotlivé etáže byly v minulosti dosypány ve sklonu 1:7 až 1:10 a jsou vlivem původní technologie sypání značně členité. Některé části jsou pokryty náletovými dřevinami a probíhá na nich přirozená sukcese lesa.

Ze správního hlediska spadá zájmové území výsypky Silvestr do katastrálního území Dolní Rychnov, správní území Dolní Rychnov a dále do katastrálních území Březová, Tisová u Sokolova, správní území Březová.

Účelem rekultivací na výsypce Silvestr je zahlazení následků báňské činnosti v území dotčeném báňskou činností s cílem obnovit v optimální míře zemědělskou a lesní půdu. Tyto rekultivované plochy začlenit do biologického systému oblasti s tím, že bude využita jednak pro vzdělávací, rekreační a sportovní aktivity. Rovněž zde vzniknou nové pracovní příležitosti. Navržený způsob rekultivace přitom odpovídá i současným potřebám obyvatelstva okolních měst a obcí.

Území dotčené hornickou činností v tomto prostoru o velikosti 269,7 ha je členěno na tři části – Silvestr III. etapa, Silvestr II.B etapa a Silvestr II.A etapa.

Silvestr III. etapa se nachází v západní části celého území. Počátkem 80. let byla větší část tohoto prostoru předána Elektrárně Tisová pro plavení strusko-popílkové směsi. Na menší části podél nově vybudované silnice Dolní Rychnov – Březová a severních svahů pod bývalým závodem Přátelství budou prováděny rekultivace a část pozemků bude využita ČEZ a.s. ETi k ukládání energosádrovce. V současné době jsou zpracovány pro tuto lokalitu dvě projektové dokumentace „Rekultivace Silvestr III – 1.etapa“ a „Silvestr III/2“.

Silvestr III/2 - jedná se o plochu 12 ha, na které by v budoucnu měla vzniknout průmyslová zóna, která může již v relativně krátkém čase přinést nové pracovní příležitosti. Záměrem projektové dokumentace je sanace tohoto území, příprava území (provedení terénních úprav, vybudování obslužné a příjezdové komunikace) a inženýrských sítí pro již zmiňovanou průmyslovou zónu.

Rekultivace Silvestr III – 1. etapa – tato plocha o velikosti 25,35 ha se nachází mezi novou silnicí Dolní Rychnov – Březová a plavištěm strusko-popílkové směsi ETi. V rámci rekultivačních prací zde bude prováděna technická rekultivace, kterou tvoří terénní úpravy (úprava svahů do maximálního sklonu 1:4 a úprava plošin do minimálního sklonu 0,5 až 10 %), hospodárnice o celkové délce cca 1 600 m a odvodnění (odvodňovací drény a odvodňovací příkopy). Následně po ukončení bude na ploše 19,19 ha provedena lesnická rekultivace, na které budou vysázeny převážně smrk ztepilý, modřín opadavý, borovice lesní, jasan ztepilý, javor klen, olše šedá a keře. Zbývající část území Silvestr III/3 bude rekultivována převážně lesnickou rekultivací po ukončení provozu ČEZ a.s. ETi v souladu s uzavřenými dohodami

Silvestr II.B etapa se nachází ve východní části celého území. V části této lokality byla v minulosti provozována městem Sokolov skládka TKO o ploše 9,6 ha. Ta byla koncem roku 2000 uzavřena a následně zrekultivována. V současné době je prováděna na zbytkové ploše této lokality, tj. 97,01 ha, rekultivační činnost, která je rozdělena na zemědělskou rekultivaci 13,60 ha, lesnickou 6,91 ha a ostatní 76,50 ha. Celá rekultivace je členěna na technickou rekultivaci, tj. terénní úpravy (svahování, návoz zemin schopných zúrodnění), hospodárnice o celkové délce cca 4 100 m, hydrická rekultivace (3 malé vodní nádrže, 7 mokřadů a systém otevřených a zakrytých kanálů), odvodnění (odvodňovací a záchytné příkopy), zemědělská rekultivace (5 letý agrocyklus), lesnická rekultivace (borovice, smrk, modřín, javor, jasan, dub) a ostatní rekultivace (plocha s individuální výsadbou dřevin). Prostor ostatní rekultivace respektive upravené území bylo určeno pro rekreační a sportovní využití. V současné době je na této ploše již zrealizováno z prostředků Sokolovské uhelné 18 jamkové golfové hřiště, které bylo oficiálně otevřeno na jaře loňského roku.

Silvestr II.A etapa se nachází ve střední části výsypky Silvestr. Celá lokalita je na jižní straně ohraničena silnicí I/6, na západní straně novou silnicí Dolní Rychnov – Březová. Na severním okraji hraničí území s obcí Dolní Rychnov, na východě tvoří hranici Rychnovský potok. Rekultivaci tohoto území řeší projektová dokumentace „Rekultivace výsypky Silvestr

II.A“, kterou vypracovala firma Zahradní a parková architektura Mariánské Lázně. V listopadu loňského roku zde byly zahájeny práce, které jsou hrazeny z prostředků Ministerstva financí ČR na základě „Konceptu řešení ekologických škod vzniklých před privatizací hnědouhelných těžebních společností v ústeckém a karlovarském kraji.“ Z těchto prostředků jsou financovány pouze práce související s klasickou lesnickou a zemědělskou rekultivací, tj. terénní úpravy, odvodnění, hospodárnice, lesnická a zemědělská biologická rekultivace.

Cílem této rekultivace je vznik obory o výměře 59,91 ha, která bude zazvěřena převážně dančí a mufloní zvěří a bude sloužit široké veřejnosti. Součástí obory budou 3 mokřady o celkové ploše 0,9 ha a různá myslivecká zařízení jako např. krmítka pro zvěř, pozorovatelný atd. Dále zde vznikne na ploše 36,75 ha lesopark, jehož součástí bude arboretum s informacemi o vysázených druzích dřevin, geologická stezka, která bude obsahovat 18 stanovišť s různými exponáty, biocentrum, ve kterém bude uplatněn princip vyššího druhového zastoupení, bludiště z keřů a různé typy altánů sloužící pro odpočinek. Rovněž zde budou umístěny fitness prvky sloužící k posilování tělesné kondice ve zdravém lesním prostředí. V rámci rekultivace tohoto území zde vznikne síť hospodárenic o celkové délce 9 947 m, které budou v budoucnu sloužit i jako cyklostezky. Tyto, dalo by se říct, konečné fáze budou hrazeny z prostředků Sokolovské uhelné, právní nástupce, a.s.

Realizací záměrů Sokolovské uhelné dojde k rekultivaci krajiny, ale také k rozšíření nabídky rekreačních, sportovních a naučných zařízení v regionu. V neposlední řadě budou vytvořeny nové pracovní příležitosti, ať už při samotné výstavbě, tak i následně v oboru služeb pro volný čas. Dalším přínosem je i zvýšení atraktivity Sokolovska v oblasti turistiky a cestovního ruchu, tedy v oborech, které by mohly být budoucností tohoto regionu.

